

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

..... APARE DUMINECA .....

Prețul abonamentului:	
Un an	50 Lei
Pe jumătate de an	25 "
Pe un pătrar de an	12 1/2 "
Pe număr	1 Leu.

Manuscrisele se adresează redacției „Foaia Diecezană” iar banii de prenumără-tiune și inserțiuni administrației „Tipografa și Librăria diecezană” în Caransebeș
Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 30 Lei, până la 200 de cuvinte 45 Lei, de aci în sus 60 Lei

Regina tuturor Românilor

Pentru urechea multora este poate un cuvânt de mare podoabă, un titlu de cea mai înaltă treaptă, de care orice femeie ar fi mândră, după ce l'a răvnit și i-s'a dat: **Regina tuturor Românilor.**

Pentru mine însă are un înțeles sfânt. Mi se pare un ecou care vine de foarte departe, ca murmurul multor buze dintr'o vreme de încercare grea și desnădejde amară. Pentru mine înseamnă lacrimi și imnuri de binecuvântare: **Regina tuturor Românilor.**

Inchizând ochii o clipă, îmi răsar vedenii în față, una după alta, cu atâta putere, că le retrăiesc iarăș pe toate. Sunt arătări fără număr, care se ivesc tulburătoare. Văd trenuri încărcate cu tineri veseli, plini de sănătate, cu flori la chipiu, mânâși de cântec, în drum spre bătaie. Am venit înaintea lor să-i văd trecând și să le aduc prinosul meu, cu brațele încărcate de flori, cu genele pline de lacrimi. Ei sunt fericiți că ne zăresc în ceasul plecării, și când trenul se urnește din gară, un strigăt răsună, ca o urare de viitor, din piepturile lor: **La revedere! la revedere! să trăești să ajungi Regina tuturor Românilor!**

Mai în urmă însă văd un lung convoi de paturi și cum trec printre rânduri, capete obosite se ridică, capete rănite, capete înfășurate.... Brațele se întind spre mine și din pădurea lor, o mână mutilată mă chiamă. Mă aplec asupra celui mai schilav și aceleas vorbe mă primesc, de astădată rostite rar, ca fluturate de apăsarea morței. Răsunetul lor se repetă la infinit și mă însoțește în cale, ca o chemare de nădejde ori ca un îndemn de scăpare: **Să trăești, să ajungi Regina tuturor Românilor!**

Spitalele reapar mereu, nesfârșitele spitale, din ce în ce mai nenorocite, din ce în ce mai sărace, căci sunt spitalele exilului, spitalele de mai târziu, ale celor cari au trebuit să-și părăsească căminurile, avuturile și tot ce fusese al lor. Multe nu sunt decât cocioabe cu paturi de scânduri tari și goale, răniiți

tremură căci iarna e aspră și lemnele sunt rare. Eu nu mai am flori în mână și un vâl negru îmi acopere capul plecat, iar inima mi-e grea ca oșelul... În greutatea care mă încovoie la pământ e inima poporului meu, caldă și înțelegătoare. Ei mă simt a lor, una cu chinul înfrigurat și cu nădejdea nedestăpată încă, și eu pricep în acele clipe că fața mea brăzdată de lacrimi a devenit atunci în adevăr pentru ei o față de mamă. Bărăcile sunt întunecoase. Au fost vâlt de grabnic înfripate, încât vântul iernei suflă prin ele. Glasul răniților se înnoaie, slăbit de suferințe, privirile cari mă pironesc sunt rătăcite, mâinile cari vor să mă reție sunt albe ca de schelet. Dar cu un lung suspin furat de vânt, mă ating ochii rănite, revărsarea urărilor vitejești: **Regina tuturor Românilor...** Șoptite de muribunzi în acest ceas, în atmosfera mocnilă, ele sunt mai mult decât o dorință, mai mult ca o blagoslovire, sunt agățarea înflorată de o speranță pe care o încarnez eu, și la care tind ei din preajma umbrelor de veci. Ieșind din încăperile strâmte ale suferinței, eu ridic brațele spre cer și din nemărginirea mută aș vrea un răspuns la eterna întrebare, care sapă în adâncul inimei omenești: **De ce? De ce?**

* * *

Iată-mă în tranșee.... Mă strecor pe tăcute în labirintul căilor ascunse, cu picioarele înfundate în noroi. Soldații par spectri, ochii lor mă urmăresc, în zămbetele de recunoaștere, citesc mirare și bucurie, dar nici un glas de bun sosir nu se înalță, pentru că inamicul e la câțiva pași. Deasupra copacii își leagă brațele lor despuiate, desprinzând ultimele frunze pe capetele noastre. O brumă cenușie se târește prin pădure, plutind ca fumul în văzduh. Tăcere. Stropi de ploaie cad încet, ca lacrimi uriașe. Într'un colț ascuns, un loc mititel pălpaie. O mână de soldați, schimbați din postul de veghe, își găsesc cina frugală. Mă furizez printre ei la adăpostul primitiv, și vorbim încetisor. Imprejur, de pe crengile uscate, peste creștetele noastre, curg picături de apă. Vorba bărbaților e ruptă. Totul pare un straniu. Noaptea se lasă în pripă.

Mă scol și ascult un moment. Tăcerea e aproape tangibilă. Apoi, pe întuneric, pe când mă depărtez, o voce tânăra, muțată în taină, îmi trimite din nou cunoscutul refren: „Dumnezeu să te binecuvinteze că ai venit printre noi, să ajungi Regina tuturor Românilor“.

Sosî și ziua când aproape nu se mai șoptea această dorință, urarea care ne încălzea speranța. Eram doară atât de umiliți, că flacăra credinței abia licărea încă, părând uneori că se stinge... Dar, nu e niciodată mai întuneric decât înainte de zori, zice proverbul și zorile s'au revărsat deodată, cu bucuria lor fără seamăn. Noi cari până atunci dibuiam prin întuneric și suferisem peste măsură, puteam cu greu să suportăm lumina lor atât de vie cu ochii noștri plânși. Lumina și libertatea străluceau după visul nostru secular. Neamul era slobod. Hotarele urnite din loc, pe ruinele lor frații puteau să-și întindă mâna.

În mijlocul acestui răsărit, eu stăteam cu inima bătând tare, fiindu-mi frică să deschid ochii, să-mi dau seama de adevăr, de-un adevăr atât de minunat încât era aproape mai greu de îndurat decât toate zbuciumările trecute... **Regina tuturor Românilor...** Din toate părțile, cuvintele fermecate năzuiau spre mine, undele cari m'au urmărit stăruiților în vârtejul tuturor luptelor, cuvintele moștenite de zile de nădejde... **Regina tuturor Românilor!** Și lângă mine sta tovarășul meu de viață, acela care și-a jertfit inima pentru a vedea împlinit visul poporului său.

Cu umilință, mână 'n mână, priveam această lumină orbitoare, pe care Dumnezeu în bunătatea-i largă ne îngăduise s'o vedem.

* * *

La Alba-Iulia.

Nume scump și neprețuit pentru orice român care-și cinstește neamul, nume care include în sine înțelesul unirei, nădejdei și credinței.

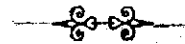
Înăutru zidurilor cetății am ingenunchiat, primind din voința poporului și din mâinile Regelui și al meu coroana făuriță din aur ardelenesc, trimis de cei desrobiți prin jertfele noastre, coroana asemănată celor purtate de domnișele române de demult. Și când am ingenunchiat acolo, ca să se așeze povara simbolică pe capul meu plecat, povara care era semnul exterior al onoarei, acordat celei ce se învrednicise de ea, eu mă simțeam ca un soldat pe care Regele îl decorează pe câmpul de bătăe. Mi se părea atunci că și murmurul tuturor acelor glasuri dintre cari multe au tăcut pentru totdeauna, se mai ridică încă odată într'un cor de fantome, cuprinzând într'o adiere de bine-cuvântare târzie cuvintele care m'au întovărășit de-a lungul războiului: **Regina tuturor Românilor...**

La Alba-Iulia, în cetatea unirei noastre naționale, dorința lor cea mare, nădejdea lor sfințită

sună în amurg peste umbrele morței izbăvite și peste visul împlinit al tuturor. Iar când începură clopotele să strige cântecul de slavă, proclamând că cei dintâi Suerani și României Mari au fost încoronați în cuprinsul acelei cetăți, în inima mea răsunau toate căpodel, pomenind amintirea celor care își dăduseră viața pentru săvârșirea idealului. O rugăciune ferbinte am îndreptat atunci, cerând lui Dumnezeu ca răsunetul bucuriei noastre din această zi să poată ajunge până la dânzii prin umbra de pace și de odihnă în care sufletele lor s'au dus.

(Din „Țara noastră“ Nr. 1 din 1923)

MARIA
REGINA ROMÂNIEI.

Primii gramatici bănățeni.

XIII

Paul Iorgoviciu 1764—1808

și

Mișcări culturale bănățene.

(Continuare)

Paul Iorgoviciu a fost ales de profesor la aceasta școală prin Consiliul urban—al cărui membru era și el—abia după 11 ani, deci în 1802 (și nu 1806).

Vladica Șacabent prin 1798 înființase, pe lângă școala aceasta, din ofrande publice și un convict, pentru alimentarea școlărilor săraci dar silitori. În 1805 școala avea 80 de elevi. În anul 1819, locotenența maghiară din Timișoara a reprimat școala și convictul.¹²⁾ Aș crede, că din cauze politice fu desființată școala din vorbă, carea prepară pentru cariera proțească și recte pentru seminar.

Vladica Petru Vidac Ioanovici, cu ofiția sa din 6 April 1809, mulțumește frumos, protopopului Oraviței, frate cu Paul Iorgoviciu, lui Petru Iorgoviciu, pentru truda depusă întru adunarea de ofrande, în suma respectabilă de 310 fl. și 107 cr. colectată pe sama convictului școlii gramaticale.¹³⁾

Pentru observațiunile sale asupra gramaticii noastre, publicate în 1799 și pentru Glosar, avu să îndure mari goașe. Mai ales un anumit ungar Zsiday, se aprinse de mânie contra lui Pavel Iorgoviciu, carele vorbea și scria din convingere, că neamul românesc e autohton pe aceste plaiuri, e anterior invaziei ungurești; Traian a adus colonii aici, a căror descendenți

¹²⁾ Milleker l. c. 153 ex 1809 și 167 ex 1900.

¹³⁾ Pecând Vidac mulțumea lui Petru Iorgoviciu, fratele său Pavel era mort deja de un an.

directi și continuativi, sunt românii actuali. Literile străbune trebuie să iee locul slovelor slave etc. etc.

Pentru acestea și altele asemenea acestora, firește că trebui să i-se arunce pe grumazul cerbicos, un proces greu și câteva luni de temniță preventivă, în capitala județului, în Timișoara ¹⁴⁾.

Toți cei cari s'au ocupat până azi de Pavel Iorgoviciu, sunt de credință, că episcopii sârbești sub care a funcționat, i-ar fi prigonit? Această părere nu s'a putut adevăra.

Gramaticul nostru a slujit sub doi episcopi ai Vârșățului: Iosif Ioanovici Șacabent 1786—1806 și Petru Ioanoviciu Vidac 1806—1818.

Am văzut, că Șacabent a insistat din toate puterile ca Iorgovici să vină din Viena la dieceză; îl cunoștea și prețuia de pe când era student. Apoi nu putem presupune, că fără voia chiriarhului, ori cât de nevinovat să se fi dovedit Iorgoviciu, în procesul său, ar fi putut după terminarea acestui proces, să mai ajungă profesor la o școală de sub cărma unui episcop, carele i-ar fi fost numai cât de cât adversar. Aceasta o credem, numai privitor de Șacabent! Ce privește pe vlădica Petru Vidac ajuns la toiagul pastoral în 1806, nu știm ce fel de atitudine a dovedit, privitor de exauctoratul fisc și notar konzistorial de mai nainte, care acuma era profesor încă din vremea lui Șacabent! Altcum menționatul Milleker Bódog, nu știu pe ce teme, dar o spune pe șleau, că Vidac a apărat cu tot dinadinsul pe Iorgoviciu în contra goanelor politice ¹⁵⁾.

Relievez încă, că din cele ce știm azi despre viața lui Iorgoviciu, nu se poate stabili cu toată certitudinea timpul când a fost: în procesuat, închis și dat afară din slujbă; probabil în intervalul 1799—1802. Dar sigur nu se știe. Biografia scrisă de un anonim, e scrisă cu 20—30 de ani după decesul lui Iorgoviciu. Hronologia faptelor lui Iorgoviciu, din ea, nu se poate fixa. Ba conține chiar greșeli.

La școala națională a districtului timișan, din Caransebeș, era director sârbul Dumitru Ștefanovici, care face bine și moare pe la începutul anului 1807. Știm bine, că pe vremea aceasta era protopop în Caransebeș Ioan Tomici (1804—1839) de obârșie tot din Vărădia și pare că ceva neam cu Pavel Iorgoviciu, decât care era numai cu 6 ani mai tânăr ¹⁶⁾.

Desigur, că Tomici ¹⁷⁾ se va fi făcut luntre

¹⁴⁾ Goldis János, A román nyelv latinsága, Arad 1880 pag. 38.

¹⁵⁾ o, c. pag. 53.

¹⁶⁾ Vezi Nr. 28 ex. 1922 a „Foai Diecezană“.

¹⁷⁾ Din uitare n'am pus aceasta notă la pag. 4, nota 10 a „Foai Diecezană“, Nr. 28 ex. 1922. E pe păretele dela strana stângă: „In anul 788 în răsmerița cea cu Turcul, au fost tare stricată zu-

punte, ca să ajungă neamul său în locul vacant al directoratului școlar, deși numele lui nu ocure alătura alor alți doi protoerei bănățeni, cari spre scopul acesta luptau până în pânzele albe. Din tactică, Tomici nu lucra la arătare și astfel mască figura, carea era în joc macabru, cu omnipotenții sârbi. Pare că apucătura a și prins, însă Iorgoviciu nu a avut zile și slujba o căpătă un alt român? Grigorie Obradovici, nepot la sârbul Dositei Obradovici, ¹⁸⁾ cela după care Țichindeal își redactase fabulele; celebre o vreme la noi.

Di Iorga îl zice pe Grigorie Obradovici, că e „personaj activ și influent“... care luptă pentru cultura sa sârbească și pe alătura și pentru cea românească, a cărei necesitate o înțelegea pentru binele patriei comune. El a avut pe la 1805 conflict cu Șincai, care era corector la tipografia universității din Pesta.

Despre Grigorie Obradovici, amintește cu laudă la 1813, preotul nostru din Pesta, binecunoscutul Ioan Teodorovici, în Prefața cărții „Moralnice Sentenții“, spunând că „domnul Grigorie Obradovici, penzionistul director al școlilor din Banat“.

De-aici aflăm, că Grigorie Obradovici a purtat diregătoria de director abia vr'o 8 ani, 1805—1813.

Cine va fi urmat în directoratul școlar grănițaresc din Caransebeș, până în 1816 și peste tot, fostau, ori că nu, complectată această diregătorie, nu putem stabili. Din corespondența vajnicului român, care a fost *Moisă Nicoară Iorgoviciul românilor unguveni*, cu vlădicul din Orade, Samoil Vulcan, se știe, că în primăvara 1816, director la Caransebeș era denumit profesorul din Arad, Ioan Mihuț. ¹⁹⁾ (ori Mihuța). Petru Maior îl numește greșit „Nicolae“, ²⁰⁾ eară Dr. A. Marianescu, îl scrie Dr. Minta. ²¹⁾

grăvitura beseareicii cestia de Turci: pentru aceia acuma de a doao oară în zilele prealuminatului împărat Frantiscus I, fiind ep(i)scop al Vârșă (țului), Caran (sebeșului) Ecselenția Sa Domnul Peter Ioanovici de Vidac și protoprezviter al Caransebeșului Ioann Thomiciu iară cu toată cheltuiala d(u)mnealui jupânului Manoilo Stancovici și a jupânesei d(u)mnealui Martha născ(ută) Ioanovici, iară s'au prenoit la anul de la Hr(isto)s 808 Octov(rie) 15 Ecatarina Elena.

În 1825, era în Timișoara un *Mihai Tomici*, unit, actuar la administrația erațială. În 1860 protopop unit în Săcărâmb Ioan Tomici, mai nainte notar konzistorial Lugoj, Un avocat Tomici ortodox † în Lugoj în 1900.

¹⁸⁾ Dositei Obradovici a fost pedagogul unor fi de priin și boeri în Iași; prieten cu mitropolitul din Iași Leon Gheuca. Propunea franceza și alte limbi moderne. A mers apoi la Lipsca unde sufrageghia creșterea alor 2 tineri români. El știa și românește până în măsură să și traducă operele sale în românește și să scrie Prefețe vlădicului Gheuca. A fost unul din renăscătorii literaturii sârbești. Iorga Ist. bis. o. c. II 190—1. Idem Ist. liter. sec. 18 o. c. II 26; 382—3; 422, 424, 426—7.

¹⁹⁾ Dr. Iac. Radu în rev. „Cultura Creștină“ Blaj 1921, pag. 276. Vulcan I. c. 279.

²⁰⁾ Ist. rom. o. c. 326.

²¹⁾ Marianescu o. c. 16.

Grigore Obradovici, ca director al învățământului, a rezidat — probabil — în Timișoara și nu în Caransebeș. A purtat bună grijă de școale și după puțină și împrejurări, le-a îmbunătățit.

Lui i-a închinat Țichindeal²²⁾ „Adunare | De | Lukrări | Moralicești, de folos și spre veselie, prin Dositei Obradovici întocmită, iară acum în limba Daco-românească traduse prin părintele Dimitrie Țichindeal, parochul Beciche-recului-Mic“. Buda, 1808. Partea întâi 8°, pagini 104.

Tiparul l-a plătit, ca și altă dată până aci, un „Rista“, Luca Cristofor, neguțator bogat în Grabaș.

În Prefața acestei cărți traducătorul face uz de o mulțime de neologizme, bine construite așa adecă, cum le avem și azi: „honorat, binele comun, interesul public, informație, libertate, cultură, exemplu, neglect, dilect. Ucenicul Țichindeal, la adecă întrecu pe dascălii săi: Șincai, Maior și Clain, în latinizarea „limbei daco-rómânești“. ²³⁾

Celui căruia îi se dedicau cărți, încă îi vine rândul să compună însași!

Mai vechea lucrare, e din 1784, din Viena: *Ortografia* sau scrisoarea dreaptă pentru folosul școalelor nemțești. S-au tipărit în împărăteasca cetate Viena, prin boierul Iosif Curtibek. Tipograful cărților Iliricești anul 1784. ²⁴⁾

A doua carte tipărită e „Povățuirea | kătră | Învățătura Sokoatei | sau | *Aritmetica*“. Octav mic 90 pag. Buda 1805. Cu tiparul universității din Pesta. Cheltuiala de tipar a suportat-o un sublocotenent grănicer, Pavel Roja. ²⁵⁾ De bună samă neam cu Nicolae Roja și alți Roja, macedo-români din Pesta. ²⁶⁾

„Datorințele | A | Subdațiilor Adecă Suptpușilor | cătră | Monarhul | Lor“. 8° mic, 53 pag. E traducere de pe nemție, cu ceva îmbogățire. Buda 1805. ²⁷⁾

„Karte de Mână | pentru Bine Orânduita | *Ekonomie*, lucrarea câmpului și pentru plămădirea și păstrarea vitelor și a paserilor celor casnice spre mare treabă a plugarilor celor Românești, tradusă de pe limba cea sârbească prin Grigorie Obradovici, a școalelor director la 1805“. Buda 1807.

²²⁾ „Școalelor de supt districtul Timișorii directorului creesc honorată“.

²³⁾ Iorga Ist. lit. o. c. II 424; 425; 318; 322; 211 cu nota 1. Veress 103. Bian o. c. 532—4.

²⁴⁾ Enciclopedia o. c. 433.

²⁵⁾ Bian 461—2, Veress 93; 107; 86 Enciclopedia III 433.

²⁶⁾ Iorga I. c. II 265; 268; 311/3; 314/2; 340; 339; 428.

²⁷⁾ Bian o. c. 456. Veress 92. Enciclopedia I. c. III 433.

E dedicată lui Toma Făgăraș oberchinez reg. al Lipovei în Caransebeș 1 Ianuar 1806. Octav mic, pagini are 168. ²⁸⁾

În sfârșit mai tipări: „*Indrumare* cătră învățătura tinerimei cei românești, ca un dar de anul nou, prin Grigorie Obradovici, crăescul al școalelor de legea răsăritului în banat director, dăruită în Timișoara 31 Decembre 1810. Buda 1811. ²⁹⁾

Ștefanovici, Obradovici apoi Mihuț, au fost directori regionali și nu regnicolari, pentru toți subdiții de legea răsăriteană neunită. Primul astfel de director a fost instituit cevaș mai târziu, ca ceilalți 4 directori de regiune și e binecunoscutul Uros Ștefan Nestorovici, sârb, rezidă în Pesta.

Preste doi ani numărul directoratelor s'a ridicat la 5. (în 1812). Din acestea unul eră în Banat și altul în Oradea-mare pentru româtimea din părțile ungurene.

E nostim, că pentru districtul sârbesc al Budei, a fost denumit un neaș român Gheorghe Petrovici, protoiereu în Belinț, cel care la 1807 împreună cu alți protopopi, cer la monarh, denumirea lui Iorgovici, de director regional școlar la Caransebeș. Vom vedea mai jos, la locul său, cum acest protoiereu, avea în Pesta un neam, pe Naum Petrovici, bărbat care știa bineșor manua condeiu.

Gheorghe Petrovici ajunge și cenzor de cărți în Pesta, după moartea lui Petre Maior prin 1822 până în 1824, când cum am văzut, îi urmează parohul Teodorovici. ³⁰⁾

Până la Gh. Petrovici toți cenzorii erau uniți. Dela el încoace, până la reprimarea cenzurei, slujba aceasta fu dată consecvent tot la ortodoxi.

(Urmează)

Meditații despre

„Marele profet Ioan Botezătorul“

Imitație din germână de preotul Sinesiu Bistreanu.

Nădăjduiam că groaznicul război mondial ne va fi îndreptat moravurile, căci credeam și aveam convingerea, că noi îmbogății cu experiențele ce ne oferă peripețiile războiului și îngroziți de catastrofa amenințătoare a măcelului omenesc sau cucerii de atâtea nenorociri: vom deveni mai creștini, mai de omenie și mai buni.

²⁸⁾ Bian 532. Veress 99 Iulian Vuia, Frag. din Istoricul pedagogicului din Arad, Panciova 1887 pag. 12.

²⁹⁾ Enciclopedia o. c. III 433.

³⁰⁾ „Foaia Diecezană“ Nr. 24 ex. 1922 pag.4.

Dar zădarnică nădejde, căci m'am încredințat că suntem mai răi, nărăvoși, necinstiți și fără milă.

Tineretul a devenit de nerecunoscut, căci îl stăpânește nerușinarea, l-a cucerit duhul viclesugului și al răutății.

Abătut în lăuntrul sufletului meu, la vedenia atâtor presemne primejdioase, mi-am ales de rândul acesta a vorbi despre marele profet Ioan, carele atât de adânc sbiciuia slăbiciunile omenesti și pregătia pe om întru așteptarea Mântuitorului; iar acest mare profet ne îndeamnă a ne abate cu gândul la cei aproape două mii de ani trecuți, ca din viața și casa părintească a sa, să ne alcătuim noi exemple de viață.

I. Evgh. Luca scrie: „Fost-a în zilele lui Irod regele Iudeii, un preot anume Zaharie, din rânduiala lui Avia și femeia lui din fetele lui Aron și numele ei era Elisaveta. Ei erau amândoi drepti înaintea lui Dumnezeu, umblând în toate orânduile și așezămintele Domnului fără prihană. Însă n'aveau copii, căci Elisaveta era stearpă și amândoi înaintați în vârstă. Și pecând slujia el înaintea lui Dumnezeu, în șirul rânduelii sale, după rândueala preoției i-se sorti să tămăieze intrând în templul Domnului și pe când toată mulțimea poporului era afară, rugându-se el în templul tămăierii, i-s'a arătat îngerul domnului stând de-a dreapta altariului tămăierii; iar Zaharie văzându-l s'a turburat și frică a căzut preste dânsul. Ingerul însă i-a zis: „Nu te teme Zaharie! că s'a auzit rugăciunea ta și femeia ta Elisaveta îți va naște fiu și vei chema numele lui Ioan. Și vei avea bucurie și veselie, așa că mulți se vor bucura de nașterea lui, căci va fi mare înaintea lui Dumnezeu și nu va bea vin nici altă beutură îmbătătoare, fiind înzestrat de Duhul sfânt încă din pântecul mamei sale. Și pe mulți din fiii lui Israel va întoarce la Domnul Dumnezeu lor, mergând înainte întru duhul și puterea lui Ilie, ca să întoarcă inimile părinților spre înțelepciunea dreptilor, să gătească popor pregătit Domnului“. Și a zis Zaharie către inger: „In ce voiu cunoaște aceasta, căci eu sunt bătrân; iar femeia mea înaintată în vârstă!“ Ingerul răspunzând a zis: „Eu sunt Gavriil celce stau înaintea lui Dumnezeu și sunt trimis a vorbi către tine și a-ți da în știre aceasta. Și iacă mut vei fi, — neputând a vorbi — până'n ziua aceea în carea vor fi acestea, pentru că n'ai crezut cuvintelor mele, cari se vor împlini la timpul său!“ Poporul așteptă pre Zaharie și se miră că întârzia în templu; iar el ieșind nu putea să le vorbească și au cunoscut ei, că vedenie a văzut în templu: el însă le făcea semn și mut a rămas. Dacă s'a împlinit zilele de slujire, s-a dus la casa sa. Iar după zilele acelea a îngrecat Elisaveta, femeia

sa, și s'a ascuns pe sine cinci luni zicând: „Așa mi-a făcut Domnul în zilele în cari a căutat să ridice rușinea mea dintre oameni“.

Din textul acestei evanghelii scoatem la iveală trei momente de însemnătate: 1. rugăciunea; 2. sincera îndeplinire a datorinții și a 3. încrederea în Dumnezeu.

° În orice casă de creștin, ca îngerul casei are să se considere rugăciunea și frica de Dumnezeu; și 'n casa părintească a sf. Ioan era tot așa, căci acolo se sălășluise rugăciunea ca veșnică stăpână. Îmi veți răspunde: că așa se și cuveniă, că doară era casă de preot! Dar să cetim cu atențiune: „Fost-a în zilele lui Irod, regele Iudeii, un preot anume Zaharia“. Aci să ne gândim o leacă, că adevărat în ce fel de timpuri trăia Zaharia și Elisabeta, că erau vremuri grele și mult ispititoare, încât și cel mai bun și onest, ușor se murdăria ajungând în contact cu societatea aceea de lume nemorală și depravată. Și nu fără motiv zice evanghelistul, că: „în zilele lui Irod, regele Iudeii“ trăiau acești doi; iar despre Irod n'am cetit vr'odată spunându-se că a făcut vr'un bine în viața sa de om și domnitor, dar nici despre familia sa nu se istorisește ceva de laudă. Și apoi între astfel de timpuri a trăi și totuși să fie omul onest și să-și îndeplinească conștiincios datorința impusă, era ceva raritate. Erau zile triste și ispititoare și totuși se afla o familie în a cărei casă stăpânea frica de Dumnezeu și rugăciunea și păstrarea poruncilor dumnezeiești.

Și cu cât zilele lui Irod dădeau conture mai întunecate cu atât mai vioaie și ademenitoare erau cuvintele evang. Luca, descriind casa lui Zaharia și a Elisavetei: „Și erau amândoi drepti 'naintea lui Dumnezeu umblând în toate poruncile și așezămintele Domnului fără prihană“.

Cuvintele acestea să ne fie pururea ca o icoană, că de vrem să trăim în duhul prescris de biserică, urmează dela sine ca și 'n casele noastre să se sălășluiască rugăciunea și frica de Dumnezeu. E timp de iarnă, constrânși a fi pe lângă vatră, și așa părinții au prilej priincios a-și îndatina copiii în învățarea rugăciunii. Și iarăș având ocazie de sf. sărbători, clopotele bisericei ne vestesc că preotul stă deja înaintea sf. mese și se roagă Domnului pentru întreaga omenime. Rugăciunea să ne fie atât începutul cât și sfârșitul la toate lucrările și faptele noastre, căci la dinpotrivă am sfârșit-o cu viața credinții, pe care o înlocuim cu lenea și alte patimi.

Nu numai în lume, dar și 'n satul nostru e deajunsă păgânătatea, deci cucerindu-ne Mântuitorului, să-l rugăm să alunge dintre noi întu-

nerecul și să nimicească păcatul, ca așa în inimile noastre să afle locaș fiul dumnezeesc.

Să ne nevoim întru îndeplinirea datorinții, că doară d'aceea ne și conduce evanghelia spre a cunoaște pre Zaharie în îndeplinirea chemării sale. Era tocmai în rândul preoției sale și slujia lui Dumnezeu cu voință, zel și curățenie sufletească, ca așa exemplu să ne fie, căci doară și noi avem o chemare, o datorință p'acest pământ.

Zaharie și Elisaveta ne sunt o icoană sfântă, căci își îndeplinesc cu credință datorința socială ca și căsătoriți: „umblând în toate poruncile și așezămintele Domnului, fără prihană“. Și tocmai din pricina asta erau mult îngrijorați, căci Dumnezeu nu-i înzestrase cu copii; ceea ce ar trebui să știm, că doară îl rugau cu ardoare.

V'am spus adesea că la Iudei se considera de o deosebită cinste dumnezească: darul de copii, căci așteptând ei pre Mesia, eliberatorul ce avea să vină, copiii erau pentru un tată și o mamă ceva de mare preț. Părinții onești și cu frica de Dumnezeu, își ziceau: „Voin să ne înfașăm cu copiii noștri 'nainte a lui Mesia, ca așa succesorii noștri să fie învredniciți a vedea pre Mântuitorul. D'aceea și Elisaveta, când recunoaște că i-s'a ascultat rugăciunea, esclamă: „Așa mi-a făcut domnul în zilele în cari a căutat să ridice oara mea dintre oameni“.

Neamurile și chiar vecinii se bucurau aflând că Elisaveta copil a născut: „că a mărit Domnul mila sa' cu dânsa;“ iar ca părinții să-și reamintească adesea despre bunătatea și grația divină, tot acelaș înger le-a poruncit zicând: „și vei chema numele lui Ioan“ — ceea ce s'ar mai numi: cinstea dumnezeiască.

Însă acum sau schimbat timpurile, și dacă în vremea aceea era o rușine și dejosire lipsa de copii, la noi e dimpotrivă: ne rușinăm având copii, pe cari ar trebui să-i creștem bisericei și neamului, ca să ne dovedim de folos omenimei.

Aceia erau stăpâniți de bucurie și mulțămire launtrică, noi însă vorbim cu dispreț despre familiile cu mulți copii.

(Urmează)

Ș T I R I

Serbarea Bobotezei în Caransebeș. În ziua de Bobotează a oficiat sf. Liturghie P. S. Sa D-l Episcop *Iosif* asistat de P. On. dni protopresbiteri onorari Spiridon *Sandru* și George *Petrescu* și de M. On. D-ni presbiteri Dr. Petru *Barbu*, directorul institutului teologic, G. *Noaghea* și Teodor *Sandru* profesori, M. On. d. proto-diacon Sabin *Evufian*, directorul liceului „Traian Doda“ și de On. D. diacon Martin R. *Rădoi*, funcționar consistorial. Responzoriile le-a cântat fru-

mos și exact corul Reuniunii române de cântări sub conducerea d-lui Petru *Bancea*, profesor. Sfântirea apei s'a săvârșit la crucea din Piața Unirii. Participarea corpului ofițeresc în frunte cu de toți iubitul colonel P. Dobriceanu și a unei companii de soldați, în frunte cu muzica militară, toți în mare ținută, a ridicat mult frumusețea serviciului divin.

30 de ani s'au împlinit Mercuri în 10 Ianuarie dela căsătoria M. S. Regelui *Ferdinand* cu M. Sa Regina *Maria*. Toți Românii strigă cu această ocaziune: Trăiască Regele și Regina tuturor Românilor întru mulți ani spre binele și fericirea neamului românesc!

Secretar consistorial pentru dieceza noastră a fost ales cu unanimitate M. On. Dn. Romul *Ancușa* fost subdirector în ministerul cultelor. Dorim noului secretar consistorial mult spor în activitatea împreună cu postul însemnat în care a fost ales.

Reuniunea femeilor române pentru înfrumusețarea cimiteriului a aranjat în seara de Bobotează o reprezentație teatrală și concert, după care a urmat dans. Precum aflăm programul a fost executat în mod strălucit. Succesul a fost desăvârșit în toate privințele.

Hirotesie. Azi 8/21 Ianuarie are loc în catedrala din Caransebeș hirotesia întru protopresbiter, pentru tractul Oraviței, a D-lui profesor *Virgil Mustă*, presbiter. Sfântul act al hirotesiei îl va săvârși, din încredințarea P. Sf. Sale D-lui Episcop *Iosif*, P. St. Sa D-l Arhiereu și vicariu episcopesc *Filaret Mustă*, oficiând sf. Liturghie cu azistență de 5 preoți și diacon. Dorim cu acest prilej noului protopresbiter rezultate frumoase în sublima chemare ce-i așteaptă.

Curtea MM. LL. Regelui și Reginei României — în urma încetării din viață a Regelui Constantin al Greciei — a luat doliu pentru trei săptămâni, cu începere dela 11 Ianuarie 1923.

† **Profesorul Urban Iarnik** dela universitatea din Praga, a reposat în etate de 75 ani. Defunctul a fost profesor de filologie română, cunoștea perfect limba română și era un mare prieten al Românilor. În 1885 a edat în colaborare cu Andrei Bârseanu „Doine și strigături din Ardeal“, premiate de Academia română. A colaborat și la „Convorbiri literare“. La 1918 după întemeierea României mari, a venit în România ca să sărbătorească împreună cu Românii marele eveniment. I-s'a făcut o primire strălucită la București, Iași și în Ardeal. Rentors la Praga a continuat să lucreze pentru înfrățirea ceho-română. Moartea lui lasă regrete adânci între cărturarii români. Odihnească în pace și fie-i memoria binecuvântată!

O urcare a prețurilor cu 50 la sută. După datele biroului central al Asociației patronilor din Ardeal dela 29 Decembrie 1921 până la 28 Decembrie 1922 prețurile articolelor de prima necesitate s'au urcat cu 50 procente.

Serbările „României June“ vor avea loc — cum se știe — Duminică viitoare. Programul literar-artistic va avea un punct surprinzător. În ordinea de dans se va lua și frumosul joc național „Romana“, ale cărei probe au început și se continuă până la sărbare. Caransebeșenii participă — mic și mare — la serbări. Din împrejurime se promite concursul. Cassierul sărbătorilor, dl *Isidor Tătaru*, a primit din mai multe părți obolul comunelor și instituțiilor noastre grănicerești pentru monumentul marelui poet *M. Eminescu*. *Acum ori nici odată să dăm dovezi la lume că ne știm însușești pentru ideale naționale!*

† **Elena Dimitrieviciu**, nepoata părintelui Florea Suru din Buceșnița, funcționară la societatea comercială „Severineana“ din Caransebeș, a reposedat Duminică la 1/14 Ianuarie 1923 la 3 oare dimineața, după scurte suferințe, în frumoasa etate de 30 ani. În mormântarea a avut loc Luni în 2/15 Ianuarie, pe lângă o numeroasă și jalnică asistență. Prohodul l-au săvârșit 4 preoți.

Respunsurile le-a cântat corul reuniunii române de cântări. În veci pomenirea ei!

Serbări culturale la Mehadia. Ziua de 15/18 Ian. va fi o zi importantă pentru comuna Mehadia. În această zi se va face înăugurarea casei culturale „general Nicolae Căna“ în local propriu; atunci se va preda în mod solemn Biblioteca constatatoare din 514 volume — cărți de mare valoare — și dulapul artistic dăruit de către Biblioteca populară „I. G. Bibicescu“ din Turnu-Severin; înăugurarea festivă a Grădinei de copii a Societății ortodoxe Naționale a Femeilor Române; și în aceeași zi se vor distribui copii de exemplare din broșuri populare cari sunt dăruite de către biblioteca „Vrancea“ din Turnu-Severin.

După masă — va fi o masă comună la Hotel „Herzog“, vor fi conferințe, declamațiuni și fine conferință dl director lceal Sabin Evuțian despre „Avram Iancu“ cu proiecțiuni — probabil dl Valeriu Branșce, Paulianu etc. Sara vor aranja studenții liceului Traian Doda un festival. Se va comemora și Mih. Eminescu.

La aceste serbări vor participa delegații din T.-Severin, despărțământul Orșova al „Astrei“, clerul și învățătorii din vecinătate și depărtări, precum și delegații satelor cari prin aceasta sunt invitați cu toată dragostea. Preot Coriolan *Buracu*.

Pildă vrednică de urmat. Domnul Alecsandru Pavlovici proprietar mare din Timișoara a donat pe seama sfintei biserici dela mănăstirea „Călugăra“, un rând de ornate preoțești în culoare luminată în valoare de 8000 lei; asemenea Doamna G. Bona din Caransebeș a confecționat în mod gratuit după mult gust estetic, tot pe seama sfintei biserici dela mănăstirea „Călugăra“ două rânduri de ornate preoțești în culoare albă și

violetă, culoarea, ce se folosește numai în cantul și marele post al Paștelor, de o artă rară și mare frumusețe.

Deci pe această cale viu a mulțumi mult apreciaților binefăcători pentru aceste prețioase daruri, rugând pe atotputernicul Dumnezeu, să le răsplătească înmii aceste fapte mărețe. Sfânta Monastire Călugăra la 4/17 Ianuarie 1923. Vartolomeiu Cor. Durăin, stareț.

Starea de asediu în partea dinspre Ungaria a României s'a extins până pe la mijlocul Ardealului. Deci și județul nostru se află în stare de asediu. Orice faptă contra siguranței statului și contra ordinii publice va fi judecată după dispozițiile legilor militare.

În privința incidentelor dela frontiera româno-maghiară, marea Antantă a trimis guvernului maghiar o notă în care se zice: „Dela 10 Decembrie în Ungaria s'au produs o serie de manifestațiuni și întruniri cu caracter larg în satele dela granița României votându-se o mulțime de moțiuni cu caracter irident și lansându-se convocări către populație contrar prevederilor tratatului dela Trianon“, și cere măsuri pentru împedecarea acestor manifestațiuni.

Mica Antantă asemenea a predat la Budapesta o notă cerând imediata pedepsire a celor vinovați de incursiunile făcute, îndepărtarea trupelor regulate dela frontieră, înfrânarea agitațiunilor iredentiste și dezarmarea bandelor înarmate de fasciști.

Guvernul maghiar e gata să supună diferendul cu României unei anchete internaționale. Conflictul o pe calea aplanării.

Congresul profesorilor secundari s'a deschis în 16 Ianuarie n. la Cluj, luând parte și ministrul Dr. Angheliescu. În primazi s'a început discuția în chestia reformei învățământului secundar. Unii sunt pentru liceul cu 8 clase și fără bifurcație în clasic și modern, alții sunt pentru liceul cu 7 clase.

Aviz. Deoarece majoritatea covârșitoare a comisionarilor loteriei noastre n'a înaintat la termenul fixat. (25 Decembrie v. 1922, 2 Ianuarie n. 1923) lista biletelor vândute, cu părere de rău, dar pentru a evita eventuale neînțelegeri, suntem nevoiți a amâna tragerea a II-a a loteriei noastre până la 31 Martie n. a. c., când se ține neapărat, luând în considerare atunci numai rapoartele înaintate până la 20 Martie 1923. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român Secția loteriei. Sibiu strada Șaguna Nr. 6. C. Simțion.

Înaintarea franceză în ținutul Ruhr. Trupe franceze au ocupat orașele Essen și Bochum, unde au avut loc și ciocniri sângeroase cu germani comuniști; sunt un mort și 2 răniți.

Imprumuturi pentru studenți. Consiliul comunal din Paris a decis să creeze o casă de imprumut „pe cuvânt de onoare“ exclusivă pentru studenți în lipsă. Termenul de plată va fi de 10 ani dela obținerea diplomei sau a titlului. În 10 ani își face cineva o situație în societate și poate plăti. De altfel, suma imprumutată nu trece de 3000 franci. Se imprumută în fișe și la câte 100 de studenți săraci. În acest scop „Casa de credit pe cuvânt de cinste“ e alimentată în toți anii cu suma de 300.000 franci, aproape o bagătelă și câte mizerii și suferinți nu sunt alinate!

Un detaliu interesant: Nimeni nu va fi chemat la plată pe cale de judecată.

Grecia a intrat cu oaste în Tracia orientală și a ocupat gara Adrianopolului și orașul Karsgaci. Se știe, că Puterile Aliate cu ocazia nea armistițiului încheiat cu Turcii au dat Turcilor Tracia orientală cea Adrianopolul, iar între Tracia orientală și cu occidentală s'a format o zonă neutrală. Acum Grecia a încercat să ocupe Tracia orientală contrar tratatului de armistițiu. Protestând însă Franța, Grecii s'au retras în pozițiile vechi, iar între Turci și Greci s'au așezat trupe franceze.

Bibliografie.

A apărut în editura: „Cartea Românească” *Pădurea Spânzurașilor* (Roman) de Liviu Rebreanu. Prețul Lei 35. De vânzare la principalele Librării din țară.

Nr. 4000 Se. ex. 1922.

CONCURSE.

Pentru ocuparea postului de *profesor-catihet* la *catiedra de Religie ortodoxă Română* înființată pe lângă școala reală și civilă de fete din *Reșița-montănească* prin rezoluțiunea Ministerului Instrucțiunii publice Secretariatului General Cluj dtdo 21 Octombrie a. c. Nr. 27803—1922/IV, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Foaia Diecezană.

În privința emolumentelor împreună cu această *catiedră* se observă, că în sensul alin. 2. punct 2, capitol II. al Deciziunii Ministeriale privitoare la Instrucțiunea Religioasă în Școlile Statului din Transilvania de sub Nr. 68193, publicată în Monitorul oficial Nr. 2 din 15 August 1921 titularul acestei *catiedre* este și se consideră că aparținător corpului didactic dela școala reală, și deci, va fi salarizat în conformitate cu instrucțiunile de salarizare ale profesorilor de școli reale.

Doritorii de a obține această *catiedră* își vor înainta în termenul prescris cererile lor Consistoriului ort. rom. din Caransebeș, alături de următoarele documente:

- Extras de botez;
- Atestat de maturitate;
- Absolutoriu teologic eventual licența în teologie sau diploma de profesor-catihet extrasdată de Universitatea din Cluj;
- Atestate de servicii;
- Curriculum vitae (cursul vieții).

Se observă, că dela *returenții* cari nu sunt licențiați în teologie și cari nu au diploma de profesor-catihet amintită în punct C. se așteaptă, că încă în decursul acestui an școlar să-și câștige această diplomă.

Cererile intrate după expirarea termenului prescris, nu se vor lua în considerare.

Caransebeș, din ședința consistorială ținută în 7/20 Decembrie 1922.

Episcopul diecezan:
Dr. Iosif Tr. Badescu.

J—5

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecezan din 10/23 Octombrie 1922 Nr. 4188 B. să escrie din nou concurs pentru îndeplinirea postului de *paroh* în parohia primă de clasa II a din *Banloc* cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Emolumentele:

1.) Una șesțune parohială, constatatoare din 26 jughere 120 stânjeni □ de pământ, după care alegându-l paroh va avea să poarte toate dările.

2.) Stola și birul uzitat.

În lipsă de *casă parohială* alegându-l paroh va avea singur să se îngrijească de locuință.

Doritorii de a ocupa acest post să-și substearnă recuzele lor conform regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial din Banloc, Prea On. Oficiu protopresbiterial din Ciacova.

Recurenții sunt poștiți a se prezenta în vreo Duminică sau sărbătoare în sf. biserică din Banloc, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie; dar numai cu prealabila incuviințare a protopresbiterului tractual și nici de cum în ziua alegerii.

Intrucât nu se vor ivi recurenți calificați pentru parohia de cl. II se vor admite și recurenți calificați pentru parohii de clasa III.

Banloc din ședința comitetului parohial ținută la 27 Noembrie (10 Decembrie) 1922. 2—3

Elisel Mureșian m. p.
președinte.

Iosif Miclea m. p.
notar.

În conțelegere cu mine: Augustin Ghilcean protopresbiter.

Sdrabiți de durere de pierderea scumpei noastre fiice și soră

Elena Dimitrieviciu

aducem cele mai sincere mulțumiri tuturor prietenilor și cunoșcutilor, cari în ziua de 15 Ianuarie 1923 au binevoit a lua parte la așezarea oșemintelor pământești ale scumpei defuncte spre vecinică odihnă.

Nemângăiațiți mână și frate

Maria Dimitrieviciu
și
Nicolae Gh. Dimitrieviciu.